

Daniel Simonius Johannes Crusemarcius

**Exercitationum Practicarum Decima Sexta, Doctrinam De Reipublicae Collapsu
Et Modo Restaurandi: Per Praecepta, Quaestiones & axiomata Synoptice exhibens**

Rostochii: Kilius, 1643

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729610829>

Druck Freier Zugang

RU phil 1643.
Daniel Simeonius
Johannes Trusemarcius

ὁ ἐξ ἐδιδότ' ὅ.

EXERCITATIONUM PRACTICARUM DECIMA SEXTA,

Doctrinam

De

REIPUBLICÆ

COLLAPSU ET MODO

RESTAURANDI:

*Per Præcepta, Quæstiones & axiomata
synopticè exhibens,*

Quam

Auspiciis summi rerum Arbitri
Consensu Amplissima Facultatis Philosophicæ
In illustri Academiâ Rhodopolitanâ

PRÆSIDE

HUMANISSIMO & Eximio VIRO
DN. M. DANIELE SIMONIO,

Nöribergenfi, Neo-Marchico,
*Publicæ placidæq; Philosophantium Associes
subicit*

JOHANNES CRUSEMARCIVS,

Perlebergâ-Marchicus.

*In auditorio Majori ad diem 29. Julii,
horis matutinis.*

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.

ANNO M. DC. XLIII.

1677

Platario Kemp. Considerat

In se

1. Essentia

1. Status unig in oppositum

2. Status unig speciei in alterum

2. Accidental

1. Ratione qualitatum, cum status in
terris vel remittit ut cum
Regum fit Dominatus

2. Ratione partium cum Maji

2. Partia sunt idem, eorumque leges agrum

2. in casu. Eius Platin, Apr, Pub, Prius, Com
Eiusque sunt quidam, multumque
Eiusque sunt quidam, multumque

Communes sunt Romp.

1. De remotis dicitur, Civium fatis, idololatria

2. Suppressis pauperum, libidine, pudore, et castitate

3. Proxima sunt, iniquitate, avaritia, luxu, delectatione

1. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

2. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

3. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

2. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

3. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

2. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

3. Interea, quorum, potissima est seditio, cuius, et cau

CUM DEO.

Ti & morbum corporis humani praecavere & laborantes homines pristinae valetudini restituere, res est Medico ardua & maxime difficilis: Ita Reip. quae ruinam minatur, bene consulere, eandem labantem erigere & ab interitu vindicare, summi res est laboris, & Politico scitu maxime necessaria, imprimis hoc temporis articulo, quo afflictissima nostra Germania belli morbo & cladibus acceptis decumbit gravissimè: Non incommodè igitur jam de conversione & everfione Rerumpubl. ad quam materiam ordinis etiam ratio nos deducit, ultimò tractationem suscipimus, inquisitionem mutationum causas & remedia. Tuo o Deus fredi auxilio. Sint ita

PRÆCEPTA.

1. Collapsus Reip. est mutatio (a) ejus, cum vel ex optimo statu in deteriorem convertitur, vel ita evertitur, ut imperantium & subditorum discrimen tollatur, aut populo funditus deleta ipsa forma omnino pereat.

2. Causæ collapsus vel sunt spuria vel veræ & legitima: Spuria (b) sunt: Numeri Platonici: certæ stellarum positiones: fatum: terræ motus: Eclipses: Cometæ: Periodi fatales. Veræ sunt, vel interna quæ ab ipsis Imperij membris proveniunt; & quidem, vel à solo Magistratu, vel à solis subditis, vel à Magistratu & Subditis simul: vel externa, quæ extrinsecus Reip. ruinam inferunt.

3. Causæ interna à Magistratu provenientes sunt: (c) Injustitia, subditorum expilatio, & pauperum oppressio: discordia: Ambitio: Avaritia: Legum diuturno usu approbatarum temeraria arrogatio: gubernandi ignorantia: Crudelitas: nimia indulgentia: intempestiva imperii abdicatio. Causæ interna à subditis provenientes sunt: (d) Erga Deum pro beneficijs per pij Magistratus cura

ram concessis ingratitude: Erga Magistratum inobedientia: factiones & seditiones. Causæ internæ à Magistratu & subditis simul provenientes sunt: (e) impietas: libido: superbia: luxus: Intemperantia: prava liberorum educatio.

4. Causæ externæ sunt: bella (f) externa: pestis: fames: infidiæ clanculum structæ: sociorum suppetias ferre recusantium defectio: subactorum, vel dedititiorum rebellio.

5. Remedia (g) circa collapsum Reip: adhibenda sunt duplicia: Alia sunt præservantia, quæ collapsum Reip: impediunt & viam corruptioni præcludunt. Alia curantia, quæ laborantem & collapsam Remp: restituunt.

6. Priora adhibentur, cum vitia modò dicta, quæ intrinsecus evertunt Remp: quæq; causæ internæ sunt ejus ruinæ; studiosè evitantur: Cum Magistratus autoritatis propriæ studiosus subditorum animos sibi prudentia, virtute & felicitate conciliat & se à contemptu vindicat; Cum seditionum & factionum fomenta tollit & oportune præcavet, ne vires & incrementa sumant; cum luxuriantem potentiam justo modo coercet; cum consilia in Reip: salutem directæ arcana habet: cum cives Reip: adversus bella diuturna æquas pacis condiciones quærunt, & si offerantur, accipiunt, cum victos & dedititios humaniter & leniter tractant. Posteriora, Curantia scilicet in plurimis cum prioribus coincidunt & pariter adhibentur, cum causæ reip: ruinaam inferentes tolluntur, imprimis verò cum seditiones commodè sopiuntur, Tyrannis coercetur & forma Reip: restituitur.

NOTÆ.

(a) Duplex Reip: mutatio hic à nobis attenditur: Altera mutatio est secundum formam, & dicitur conversio: altera est extrema declinatio, & dicitur everfio. De conversione notamus, eam esse duplicem, perfectivam & corruptivam: Illa est Reip: in statum meliorem evertio, quam non attendimus circa morbum ejus jam occupati: Hæc detrimentosa est, ut cum regia gubernatio mutatur in tyrannidem, Aristocratia in Oligarchiam, & Democratia in Ochlocratiam & formas similes. Cæterum conversarum & everfarum Rerump: plurima hic possemus subijcere exempla, si & instituti ratio id ferret, & alias plus satis exemplorum non prostraret: Hinc βαρχυτηφιλιὰς χάρις ea mittimus, bene gnari, inter peritura
nos

nos vivere & omnia mortalium opera mortalitate esse damnata, ut loquitur Seneca, & ita principatus etiam esse temporarios, & nihil publicè stabile esse.

(b) Spuriæ Causæ, quæ vel omnino non influunt vel modo tantum indirecto, quibus tamen à vulgo aliqua efficientia attribuitur, removendæ prius sunt, ut intelligantur veræ: & quia obscurum est, quid sibi velint illæ aut quid auctores varii per eas intellexerint, pauca de paucis notamus. A numero Imperiorum mutationes dependere Plato statuit, cujus sesquitertia radix quinario junctâ duas efficit harmonias; ultra quas cum natura deteriores gignat, circumactam periodum finire imperia docuit. Quæ verba Sybillæ folijs obscuriora, unde quæ propria eorum sententia, acutissimi Philosophi, postquam conatu irrito plurimum temporis illis solidè explicandis impenderunt, se ignorare, apertè fuerunt professi & prisco & nostro seculo. Ciceroni Plato aliàs magnus fuit, at idem alicubi numero Platonis nihil obscurius esse asserit. Per certas stellarum positiones intelliguntur conjunctiones magnæ Planetarum aliquid mali semper portendentes. Fatum non supponitur Theologicum sed Stoicum, planè stolidum & fatuum: quod definiunt sempiternam quandam & indeclinabilem rerum seriem & catenam, volventem semetipsam, sese & implicantem per æternos consequentiæ ordines, ex quibus apta connexaq; sit. Per fatales periodos intelliguntur circuitus annorum quingentorum aut septingentorum, quos non modo insignes rerum pub: mutationes, sed & eversiones regnorum aliquando attulisse observatum est à nonnullis.

(c) Darius olim Justitiæ sacrificans dixisse fertur: ô Domina, si qua usquam es! innuens se jam pridem eam quærere sed nusquam invenire. Pari modo nos jure jam proclamare possumus, imprimis si ad Germaniam nostros convertamus oculos; in qua cum ejulante aut ferè exulante justitiâ, quæ regnorû salus & quies, dominetur & triumphet injustitiâ, quæ caput & fons omnium in Rep: turbarum, non mirum est respub: pestilentissimo illo morbo adstrictas non decumbere sed curriculo properare ad sepulchrum. Ad eò veritati consentaneum est, quod apud Euripidem legimus, Justitiæ neglectum plerisq; civitatibus exitiosum esse; & prostant exempla subinde excitatarum ob neglectum ejus cultum tristissimarum Tra-

gædiarum. Pauperes si opprimantur, & subditi si nimiam tributorum exactiōne macerentur, facile hostili animo seditiones excitant, deficiendi occasionem arripiunt & quavis machinantur ut libertate fruantur. Pestilentissimæ Principum inter se dissidentium discordiæ imaginem habemus in lauru egregiam: ut enim ejus rami ex collisione mutuâ ignem elicientes sibi ipsis & toti arbori incendium & exitium inferunt: ita & imperij Principes discordes collisis inter se viribus se ipsos mutuam in perniciem agunt, toti verò imperio ruinam adferunt. Animorū consilia & actiones talium similes sunt bellæ multorum capitum & plurium caudarum, quæ fortè agitata sepe transire conatur, quia verò capita diversa foramina quoq; diversa quærunt, ita fit, ut simul & corpus & caudæ maneat immotæ, & impediuntur, quo minus ulterius progrediantur: quo simili Ibrahimus Legatus Solimanni Turcarum Imperatoris in conventu electioni Maximiliani II Cæsaris indicto Francofurti usus est ad denotandam dissensionem animorum & distractionem virorum Principum Christianorū. Ambitio quàm noxia sit imperio, vel sola Pompeij & Cæsaris *Φιλαρχία* demonstrat. Et plura habendi cupido lethale malum est: plerumq; enim illi qui suis non contenti limitibus pluribus inhiant provincijs, perdunt ea quæ jam antea in tuto locaverant. Leges si temerario ausu è civitatis tabulis dispungantur, cives facile eo ipso ad perniciosissimas turbas concitantur, unde docent prudentiores, præstare duram legem veterem tolerare quàm præcipiti mutatione Reip: cardines vertere; & cum quæratur, an positas semel leges, quæ suâ quidem veritate nituntur sed aliquid iniqui continent, mutare liceat; thesin negativam ut probabiliorē defendunt plurimi, hæc tamen cautelâ, nisi commodam legum abrogationem aut summa utilitas suadeat, aut extrema necessitas urgeat. Magistratus imprudentiam, cum ille vel lubricis & procellosis consilijs involutus tumultuario judicio imperat, vel ad nutum consiliariorum, ita ut ex se nihil depromere possit, vivere cogitur, multum conferre ad imperii interitum in aprico est: Et crudelitatem, cum universæ hominum naturæ maximè inimica sit, politici admodum perniciosam esse, quis inficiabitur? Indulgentia & blanditia quanto perire obsit, facile colliget, quisquis vel expenderit ita vitia fovendi hominesq; strictioris disciplinæ cancellis non cœceri,

ērceri, vel ad autoritatem Pontificum Romanorum respexerit, mirē
auctā ex tali piorum Imperatorum indulgentiā. Deniq; republ.
vel externis vel internis periculis quassatā & turbatā, si Rectores ejus
Magistratu se abdicare vellent, qui non concideret Respublica?

(d) Homine pro beneficiis ingrato, juxta dictum vetus,
nil pejus terra alit, imprimis verò præfrictæ frontis & præfractæ
mentis homo est, quisquis Dei beneficia non agnoscit, & vitiū præ
cæteris enorme, si subditi paternam pii Magistratus curam à providā
mente divina clementer concessam vel non agnoscunt vel vili pen-
dunt, vel & temerariā quadam lasciviā & ferocitate aspernantur:
quod ita ulcisci solet divina justitia, ut tyrannos immittat atrocissi-
mos & à nullo crudelitatis genere abhorrentes, qui postea eos co-
ērent & comescunt, non secus atq; equi ferociore, si abutuntur
regimine leniori & sessores excutere tentant, compesci solent du-
riore capistro, flagris, fuscillis, calcaribus. Inobedientes si sint sub-
diti, contumaciam eorum comitabitur vilis abjectaq; de Magistratu
ejusq; statu opinio, legum mandatorumq; contemptus & malevo-
lencia: unde & parata seditionum semina & factiones publico sta-
tui extremam minitantes perniciem, non enim tantum omne san-
ctum & sacrum profanant sed & Reipub: hostibus optatissimam
ejus opprimendæ occasionem suggerunt, Quid verò dices, est fa-
ctio & seditio? Respondemus nos & describimus eam verbis non
tam nostris quàm doctissimi Belgarum Lipsij aliorumq; Politico-
rum Doctorum, qui factionem dicunt paucorum aut plurium in-
ter se coitionem cumq; civibus reliquis dissensum: Seditio nem-
verò multitudinis in Principem aut Magistratus subitum & violen-
tum motum.

(e) Cum pietas omnium legum omnisq; honestatis funda-
mentum sit, certissimum est Reip: ruituræ augurium Impietas: qui enim
sublato aut corrupto fundamento non labefactaretur aut tolleretur
rota superstructa machina? Impietas ubi regnat, ibi abjuratā quasi
religione omni & cultu divino neglecto superstitioni pro devotione,
sordes & avaritia pro parsimoniā, fraudes & rapina pro modo di-
tescendi legitimo, luxus pro liberalitate, pergracari pro animum re-
creare, ambitio pro honestæ famæ appetitu, & vitia pro virtutibus
habentur, probitas verò probro datur. Morbo hoc affecta Respu-
quomo-

quomodo sana esse possit? libidine verò blandissima quidem sed exitiali peste correpta (perpendat hie, cui res hæc est dubia, universale diluvium, excidium Sodomæ, Trojæ ob raptum Helenæ *πυρολεθραίων*) qui non collaberetur? Superbia quam sit detrimentosa patet ex verbis Platonis: Superbus à Deo deseritur, desertus autem omnia interturbat, nec multò post superbix poenas solvens sibi ipsi & familiæ & rei deniq; publicæ pestem ac perniciem accersit. Luxu & intemperantia sive Principes delectentur sive populus, nervos Reip. succidunt, bona absumunt, ærarium exhauriunt, tempus negotiis civilibus impendendum inutiliter terunt & plurima simul mala invehunt. De pueris si per ignaviam & libidinem ducantur, nec honestè informantur, quid boni sperari potest? Cum cerei sint in vitium flecti & proclives ad vitia, educatione neglectim habitâ ex malis deteriores fiunt, & vitia secum in majorem atatem transferunt. Hinc si quis ex iis ad clavum Reip; promovetur, commissam Reip; navim omni exponit periculo; si verò inter subditos locum invenit, effractis obedientiæ repagulis superioribus pertinaciter reluctatur, & in omnem turpitudinem sese diffundit: Hinc nil nisi Reip; perniciës.

(f) Bellis externis miserè affici etiam florentissimas Resp. nemo fortè in hac temporum difficultate negaverit nisi præter alia exempla quàm plurima cladem Germaniæ almæ nostræ nutricis & patriæ tantum non mortuæ ignoraverit. Nos oblata hac occasione ipsorum faciem brevissimè delineabimus: Et ita notamus: 1. nominis originem, de quâ Philologi diversas foveant sententias: nos illis ad stipularemur qui bellum *ἡσὶ ἀντιφρασίαν* dictum putant, quasi minimè bellum nisi allusiva hæc videretur derivatio: Cum Scaligero igitur dicimus potius bellum dictū quasi duellum, quod sit inter duos vel duas partes. 2. Definitionem: Est bellum in genere actio hostilis à parte Reip. Majestatem habente contra aliorum vim suscepta. Vel ut alias describitur: Est dissidium armatum duorum contrariorum exercituum. 3. Divisionem: Aliud est legitimum & justum: aliud illegitimum & injustum. Illud æstimatur ex 1. causâ. 2. modi. 3. finis honestate, de quibus paulò post. Hoc verò ex essentialium horum requisitorum defectu. Sed hæc obiter! jam ad reliqua. Constat externa bella cladem inferre Reip: & pariter nocent
pestis

pestis & fames, dum magnam hominum stragem edunt, & quos offendunt, perimunt. De insidiis & reliquis malis externis nullum est dubium quin mutationum & everfionum causæ existant.

(g) Morbo cognito etiam salutaria remedia & efficacia corpus Reip. ægrum ab interitu vindicandi antidota notanda sunt, qualia censemus ea, quæ breviter enumeravimus in præceptis: quæ cum satis nota sint, & suâ luce radient, aliunde ea illustrare super sedebimus. Tantùm oculis ad Germaniam nostram afflictissimam, quæ morbo belli pestilentissimo affecta animam jam jam agit, directis ad supremum Numen mentem elevamus devotè supplices ut tandem salubri pacis remedio reformet & restauret quicquid in eâ violentissimâ cladis bellicæ lue correptum & turbatum est, ne nervis incisus & compagibus solutus plane corruat & in cineres delabatur: Cùm quo voto progredimur ad

QUÆSTIONES.

1. *An rectè Plato causam vicissitudinis Rerumpubl. posuerit in Numero?*

Spuriam eam causam modo vocavimus & spuriam esse, seu præter rem ejusmodi effectum ei assignari jam probabimus. Et cum numerus ille specialis nobis sit Sphyngis ænigmate obscurior, & à doctioribus impossibile judicetur ut illa sesquitertia ratio componendi vel unam harmoniam præbeat, nos in genere de numero, rati quod quicquid de genere dicitur & negatur, idem etiam de specie ejus qualibet dici necesse sit, hoc proponimus dilemma: si mutatio Rerump. adscribenda est numero, numerus ille erit vel numerans vel numeratus. Non numerans, ille enim est quantitas nuda, cujus nulla est efficacia, cum materiam sequatur. Nec numeratus, vel conversio cœli certis numeris distincta: Motus enim cœlestis non est tantarum virium, ut in hominum, ex quorum familiis certo ordine collocatis Resp. consurgit, voluntatem directè influere possit; illa siquidem libertate gaudet & determinationem nullam ab astris patitur: E. numero mutatio Rerump. non est adscribenda; quod erat demonstrandum.

2. *An detur periodus Regnorum fatalis?*

Nos ne cum nonnullis tam veteris quàm recentioris ævi scriptoribus hallucinemur ita hîc procedimus: Per fatalem periodum in-

B

telligi

telligi potest 1. Stoica quædam & inevitabilis necessitas & finis im-
mutabili fato Reip. determinatus. Talis minime datur: Et licet pro-
ferri possint exempla non pauca mutatarum Rerumpubl. circa an-
num à constitutione quingentesimum vel septingentesimum, vel
etiam centesimum aut quemcumq; alium, non tamen ex eis con-
cludi potest, omnibus Rebuspubl. talium seculorum periodo per-
actâ sua imminere aut hactenus imminuisse fata, prostant enim ex-
empla Rerump. quæ partim ipsos terminos supergressæ sunt, partim
citius interierunt. Fatalis verò si esset periodus, vis causandi ubiq;
procederet æqualiter. 2. Finis à divina providentia ex causis muta-
tionis prævisis determinatus: Talis verè datur: nam *πάντα ἰδὼν θεὸς
ὁφθαλμοῦ καὶ πάντα νοήσας* ab æterno intuetur omnia, quæ futu-
ra sunt in tempore, unde & regnorum stabilimenta & nocumenta
itemq; statum integrum & collapsum Rerumpubl. prævidet, uti de-
pendet à suis causis: & ita necessarius est collapsus aut mutatio Rei-
publ. alicujus, habetq; terminum & periodum, non absolutè ob di-
vinam eamq; infallibilem præscientiam (hïc enim tantum est ne-
cessitas consequentiæ) sed ob causas præsuppositas quæ necessariò
damnum Reip. inferunt, quas ipsas Deus præcognovit. Hoc sensu
si de fatali quaratur periodo, quis non affirmativè responderet?

3. *An Rerumpubl. conversiones & Eversiones præ-
sciri possint conjecturaliter?*

Agentium castra hïc sequimur vel ob unicam hanc rationem:
quod causæ corruptentes videri possunt, ex quibus immotè po-
test colligi quis sit Reip. status futurus, causas enim corruptentes
non impeditas necessariò sequitur corruptio: Hinc de Repub. quæ
non unius criminis rea est, sed omnium seriem in se complexa vi-
detur, quæ religionum ferax, sterilis pietatis, in qua legum refrixit
autoritas, & judiciorum mores ad pristinam æquitatis regulam non
amussitantur, quæ luxu diffluit & gaudet perfidiâ, in qua vigent se-
ditiones & discordiæ, aliq; consimilia, licet iudicare, quod excidij
fata sibi accelerarit & ruina ei præstò adsit: uti judicavit olim Seneca
sapientissimus, præclare inquiens: Ubi non est pudor, nec cura ju-
ris, sanctitas, pietas, fides, instabile regnum est. Quid ergò de Ger-
maniâ nostra augurandum, dices, quæ vitiorum mancipium? no-
lim

lim ominari tristitia, sed ex causis licet conijcere, quod longum, saevum & indomitum hoc belli incendium longè lateq; jam flagrans alium propediem non habiturum sit finem, quam ut trahatur & extendatur cum gravissimo Imperij damno, nisi quam primum volitantibus flammis impedimenta objiciantur à summo rerum omnium rectore Deo, quod ut fiat ex animo vovemus.

4. *An seditio sit utilis Reipubl.?*

Certum interitura Reip. argumentum esse seditionem modo diximus; tamq; inter causas morborum intrinsecus in Reip. corpore nascentium retulimus, unde non possumus non transire ad castra negantium quaestionem propositam: & quomodo, quaeso, id posset Reip. esse salutare, à quo nullum abest scelus aut impietas, quod infert subditorum & optimatum diversa studia & contentiosos conatus non tam publici quam privati boni gratià, in quo absq; legibus impune vivitur, cui saevitia annexa est & immanitas, à qua vir bonus planè abhorret? Seditio hoc venit nomine unde, & ea maxime periclitatur civitas. Noxia igitur subditis consilia inculcavit & in Politicorum principia impegit Machiavellus, aliàs in rebus politicis satis versatus, dum seditiones comprobavit, quo nomine ut & quod pietatis fictum saltem cultum & perfunctoriam religionis curam Principibus commendavit, à maximà gravissimorum Politicorum parte graviter inculatur & taxatur.

5. *An Christianis liceat bella gerere?*

Affirmativa sententia jam proposita est & defensa in disput. 5. quaest. 3. additis rationibus quæ possunt videri. Objicietur autem fortè quod hîc loci nobis contradicere videamur, dum bella licita statuimus & tamen causas esse collapsus rerump. asserimus. Sed nulla hîc est contradictio. Bellum enim quod in se licitum est & justum vel vindictæ exercendæ vel defensionis gratia, jure divino & rectæ rationis dictamine attestante, mala secum potest trahere & incommoda nec non in reip. vergere perniciem, sed secundariò, cum primarij ejus fines alij sint. Et hinc pax honesta exosculanda & unice venanda, ablata etiam superbe nunquam repudianda, bellum verò opere maximo declinandum nec temerè suscipiendum. Si tamen gens quædam violenter lacesiat, parendum Dei mandato, insisten-

dum sanctorum vestigiis, naturæ ipsius ductus sequendus est & capeffenda sunt arma, cæteris tamen paribus.

6. *Quodnam bellum sic justum censendum?*

Respondimus supra, justum bellum æstimandum esse ex causâ, modi, & finis honestate: de quibus jam plura. Causa partim est Efficiens principalis, Magistratus, cui jus, bellū legitimū suscipiendi & finiendi, quod inter regalia, quorum dignitate armatus est, non est minimum, competit. Partim impulsiva, quæ duplex necessaria defensio, cum vis Reip. ab hostibus illata vi repellenda est: & justa vindicatio, suscepta vel ob injuriam Deo & Reip. illatam vel ob bonorum ablatorum recuperationem. Modus belli legitimi gerendi consistit in eo, ut 1. geratur piè divino auxilio implorato & corde ad Deum converso. 2. justè, legitimâ denunciatione præmissa & rabie omni beluinâ & latrociniis remotis. 3. Prudenter, vel aperto Marte, vel per cuniculos & strategemata honesta, necessariis belli instrumentis maturè antea præparatis. 4. fortiter, animoq; præsentis & imperterriti. Inter belli fines præceminet Dei gloria, ad quam omnes nostri dirigendi sunt conatus. Speciales fines sunt Reip. conservatio & pacis acquisitio. Est verò pax ordinata & perpetua quies ab armato dissidio seu tranquilla vivendi sine ullo hostium metu libertas. Istius & nomen dulce est, res ipsa verò & jucunda & salutaris.

7. *An barbaris, à quibus nullâ sumus affecti injuriâ, bellum inferre liceat?*

Arguitur quod sic: quia Charitatis Christianæ opus esse videtur barbaros & infideles ad veram fidei religionem adducere eorumdemq; vitam corrigere; justum esse videtur delicta eorum punire & peccandi licentiam eis eripere; æquum esse videtur, ut Christiani ceu digniores imperent Ethnicis ut deterioribus. Verùm parum in hisce roboris & infirma est consequentia, id quod petenti facilè demonstrabimus. Verior igitur sententia negativa, quæ nostra est, quam & Divus Augustinus suo comprobat calculo, inquit: Inferre bella finitimis & inde in cœtera procedere ac populos sibi non molestos solâ regni cupiditate contere & subdere, quid aliud quàm grande latrocinium nominandum est? Aliorum hæc est sententia

tentia quod justum sit ejusmodi bellum & occupatio, si barbaræ nationes non invadantur libidine dominandi, non cupiditate gloriae & divitiarum, non ex ultione privata: verum his etiam conditionibus observatis, nondum tale bellum laudari potest, imprimis si barbari illi legitimum Magistratum habeant, ut enim nostra Christianismi professio barbaris justa belli offensivi causa esse non potest, ita nec nos sola gentis barbaries, quæ læsi non sumus, sufficienter instigare potest ad eos subjugandos. Quodcumq; aliàs captum est ex hostibus, dominio victoris rectè subjicitur, si bellum sit legitimum.

8. *An quævis pax bello sit anteponenda?*

Homerus Poëtarum Princeps in Achillis clypeo duas fingit atq; pingit urbes, alteram togatam, alteram sagatam: in illâ ceu pacatâ communis vitæ exerceantur officia & videntur florentq; omnia: In hac ceu perturbatâ omnia jacent percussa, prostrata & confusa. Declarare ille voluit hoc figmenti involucro, bello pax quid præster, aut quid intersit: Alij idem docuerunt amplissimis & gravissimis pacis elogiis, convitiis in bellum sparsis: Nos quid commodi habeat & voluptatis pax, fœcundissima illa prosperitatis nutricula & mater, in exulceratissimi hujus seculi labe & tabe, carendo magis quàm fruendo edocti sumus. Hinc uno ore omnes pacem cû Poëtâ vocamus auream & optimam rerum, quas homini novissè datum est: Ut enim bello contristari omnia, ita pace non modo ij quibus natura sensum dedit, sed & tecta atq; agri lætari videntur. Frustra igitur, inquires, proposita movetur quæstio, cum tanta pacis sit utilitas & belli incommoda longè maxima & plurima? Verum respondemus pacis elogia respicere pacem honestam, certam, & diuturnam, non verò fucatam, turpem, noxiam, & ignominiosam, quam servitus, in quam libertas Reip. mutatur, infamat, quâ dolo malo bellum quæritur & dominium: tali paci ignominiosæ, cum servitus omnium malorum postremum sit, bellum justum præferendum est: Demosthenes præclare: πόλεμῳ ἔνδοξῳ εἰρήνης αἰσχρᾶς αἰρετώπερῳ. Cui & nos subscribimus.

9. *Quomodo in curatione Tyrannidis sic procedendum?*

Notum est Tyrannorum studium, quod res regni in usum privatum conferunt, ad enervandas subditorum vires bella non ne-

cessaria movent, & inexplebili auri cupiditate subditos expilant & rati quod quicquid libet sibi liceat, omnia pro libitu agunt & hostes sunt tranquillitatis & turbatores salutis publicæ: Quod si jam eveniat ut ex eorum perverso studio laboret resp. manus ei adhibenda est medica, sed cautè: unde de modo curandi necesse est ut simus solliciti. Censemus verò facilius posse curari Tyrannidem aut crudelitatem in statu populari & Optimatum, quàm in monarchiâ, in illo enim senatu ejiciendus est qui potestate abutitur; In isto uni, qui degeneravit, resistere possunt reliqui, utrobique verò præcaveri potest illa crudelitas, si Magistratus sit ambulatorius: In hac, ubi propriè invenitur Tyrannis, videndum, anne Tyrannus sit in titulo & occupatione, an vero in exercitio & administratione, & hic præterea anne sit Majestatis integræ & absolutæ potestatis, an vero potestatis limitatæ. Tyranno in titulo resisti potest & si tollatur è medio, excusatur Tyrannicida. Tyranno verò in exercitio si absolutæ sit potestatis non nisi precibus ad Deum fufis resistere licet, si verò quem superiorem in imperio recognoscit, coram eo conveniendus est: Et si Ephori ipsi constituti sint, ut in Imperio nostro Romano Germanico Electores serenissimi, illorum auxilium implorandum est.

AXIOMATA.

1. *Cognitis causis collapsus Reip. facile etiam cognoscuntur remedia, utpote quæ perinde ut in Medicina à contrarijs desumi debent.*
2. *Deus est qui regna transfert & confert, qui erigit & destruit, qui solio regali imponit Reges eosdemq. inde deturbat.*
3. *Nulla tam potens est resp. vel regnum tam opulentum quod sese adversus Deum, si eum graviter offenderit, ereri possit.*
4. *Cometa sæpius signa sunt eversionum rerumpub. Terra motus signa & instrumenta.*
5. *Facilius est fraude quàm vi mutare Rempublicam.*
6. *Remedium evitandarum insidiarum est diligens indagatio, & in eos, qui deprehensi sunt, gravis animadversio.*

7. Fa-

7. Factionibus ita obviandum, ut legibus interdicantur, ambitiosa certamina excindantur, & conventicula secreta non permittantur.
8. Si universa plebs tumultuetur, citius corrigitur, si mollius quàm si severius tractetur.
9. Post seditionem à mitioribus remedijs ducendum est exordium; quibus rejectis asperiora adhibenda.

ADDITAMENTA.

1. An bellum suâ naturâ sit malum?
Neg. Aliàs enim nullum bellum justum dici posset, & peccassent enormiter viri sanctissimi qui bella gesserunt.
2. An duellum sit comprobandum?
Duellum aut est totius belli representativum, quale illud inter Davidem & Goliathum: aut vindicatorium, quo inanis gloriola vel vindicta privata cupiditate duo manus conferunt: illud olim usitatum erat, jam verò ob incertam fortuna aleam, ne totus exercitus & integra respubl. periclitetur, improbatur à multo & rectè quidem: Hoc cum contra mandatum Magistratus fiat, planè vitiosum & illicitum esse judicatur.
3. An tormentorum bellicorum usus sit licitus?
Aff. cum in bello justo quovis modo honesto de hoste vindictam sumere liceat & olim similes machinae rectè adhibita legantur.
4. An prodiciones & explorationes in bello sint tolerandæ?
Neg. de illis, qua fiunt à civibus vel conjunctis contra bonam fidem & cum perjurio, Aff. de his, qua fiunt ab hostibus animo bono, & si bellum sit legitimum, sine non malo.
5. An urbes cingendæ propugnaculis?
Aff. Cum enim corpora tegantur clypeis & armis, cur non & arbes adversus hostium impetum muris cingerentur & propugnaculis?
6. An ob negatum transitum justè possit bellum inferri? Neg.
7. Utrum Reip. sit perniciosius terrestre quàm navale bellum? Aff.
8. An fides hosti data sit servanda? Aff.

ET

Sic nostra attingunt meletemata Practica portum:
Sit tibi, summe DEUS, gloria, laus & honor.

Lite-

Literatissimo & Præstantissimo Dn. RESPONDENTI.

Res populi nosse, & veras inquirere causas
Damnorum Imperij, pulchrum est, vel iudice Momo:
Pulchrius auxilio lapsam reparare salutem
Et remove malum: facies pulcherrima rerum,
Pax ubi plena viget damnis & fraude remotis,
Quod si solerti Magnates mente piisq;
Exigerent curis, pax aurea, dante Jehova,
Quam jam supplicibus votis deposcimus, oras
Viferet has nostras, iterum squalore situve
Deposito ingenue florent Palladis artes.
Vestrum est ô Proceres id procurare, mederi
Morbis Imperij vestrum est; expendere causas
Morborum est nostrum: Tua cura hic Docte JOHANNES
Digna est laude, labor felix, conamina pulchra,
Quæ patriæ spondent bona multa; sequantur, id opto.

M. D. S. Præses.

JOHANNES CRUSEMARCIVS

per anagramm: r in Umutato

USUS MIHI CURÆ, NON ESCA.

Dic mihi cur cathedram dono pretioq; tarentem
Scandū, amice, labor cum sine fruge fiet?

Cur non socordis potius sectare Vacuna

Escam, quæ pigrū mellea ferre solet?

Hic USUS CURÆ MIHI sit NON ESCA *Vacuna,*

Illud enim jubet & vult anagrammæcum:

Immo segnities putrida est sentina malorum,

Sed labor atq; usus commoda multa refert.

Rectè respondes: telam moddexte receptam,

Hic usus factū præmia digna dabit.

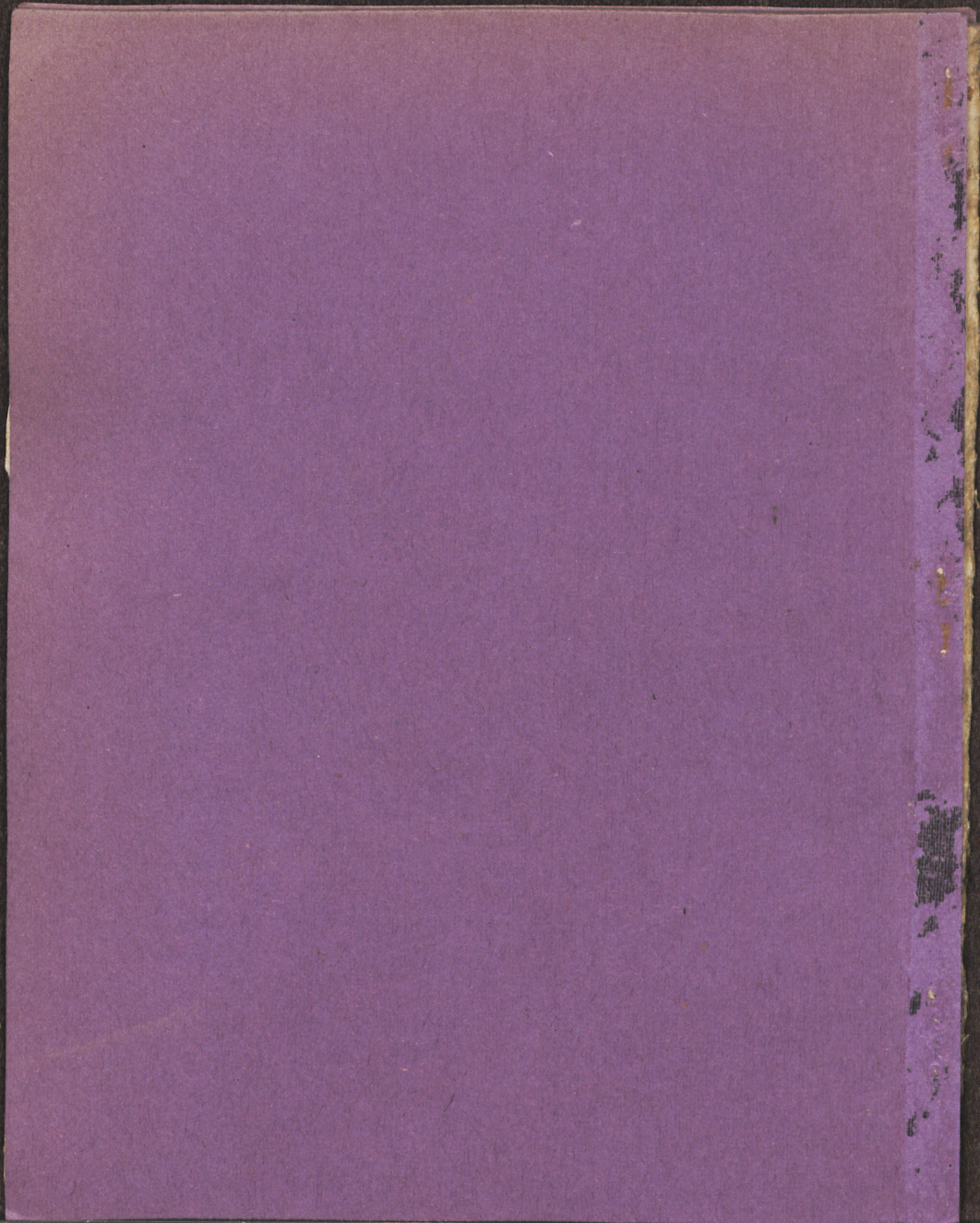
Ita tibi

amice & popularis dilecte ex
animo gratulor

MICHAEL FABRICIVS,

Drisnensis Neomarch.

tentia quod justum sit ejusmodi bellum & occu-
riones non invadantur libidine dominandi, non
divitiarum, non ex ultione privata: verum his e-
observatis, nondum tale bellum laudari potest,
illi legitimum Magistratum habeant, ut enim n-
professio barbaris justa belli offensivi causa esse
nos sola gentis barbaries, quâ læsi non sumus, su-
potest ad eos subjugandos. Quodcunq; aliàs e-
bus, dominio victoris rectè subjicitur, si bellum

8. *An quævis pax bello sit antepo-*

Homerus Poëtarum Princeps in Achillis
atq; pingit urbes, alteram togatam, alteram sa-
pacatâ communis vitæ exerceantur officia & vige-
In hac ceu perturbatâ omnia jacent perculsa, pr-
Declarare ille voluit hoc figmenti involucro, l-
stet, aut quid intersit: Alij idem docuerunt amp-
mis pacis elogiis, convitiis in bellum sparsis: N-
habeat & voluptatis pax, sæcundissima illa pro-
& mater, in exulceratissimi hujus seculi labe & ta-
quàm fruendo edocti sumus. Hinc uno ore om-
tâ vocamus auream & optimam rerum, quas hon-
est: Ut enim bello contristari omnia, ita pace n-
natura sensum dedit, sed & recta atq; agri lætari-
igitur, inquietas, proposita movetur quæstio, cum
litas & belli incommoda longè maxima & plu-
spondemus pacis elogia respicere pacem honesta-
turnam, non verò fucatam, turpem, noxiam, &
quam servitus, in quam libertas Reip. mutatur, i-
malo bellum quæritur & dominium: tali paci ig-
servitus omnium malorum postremum sit, bel-
rendum est: Demosthenes præclare: *πίλεμ*
αιχρᾶς αἰρετώπερ. Cui & nos subscribimus.

9. *Quomodo in curatione Tyrannidis sic p-*

Notum est Tyrannorum studium, quod res-
vatum conferunt, ad enervandas subditorum v-

B 3

the scale towards document

na-
ia &
ibus
bari
ismi
nec
gare
ostia

ngit
ceu
nia:
usa.
ora-
iffi-
odi
cula
gis
Poë-
um
bus
stra
uti-
re-
liu-
n-
olo
um
fe-
v75

pri-
ne-
ria